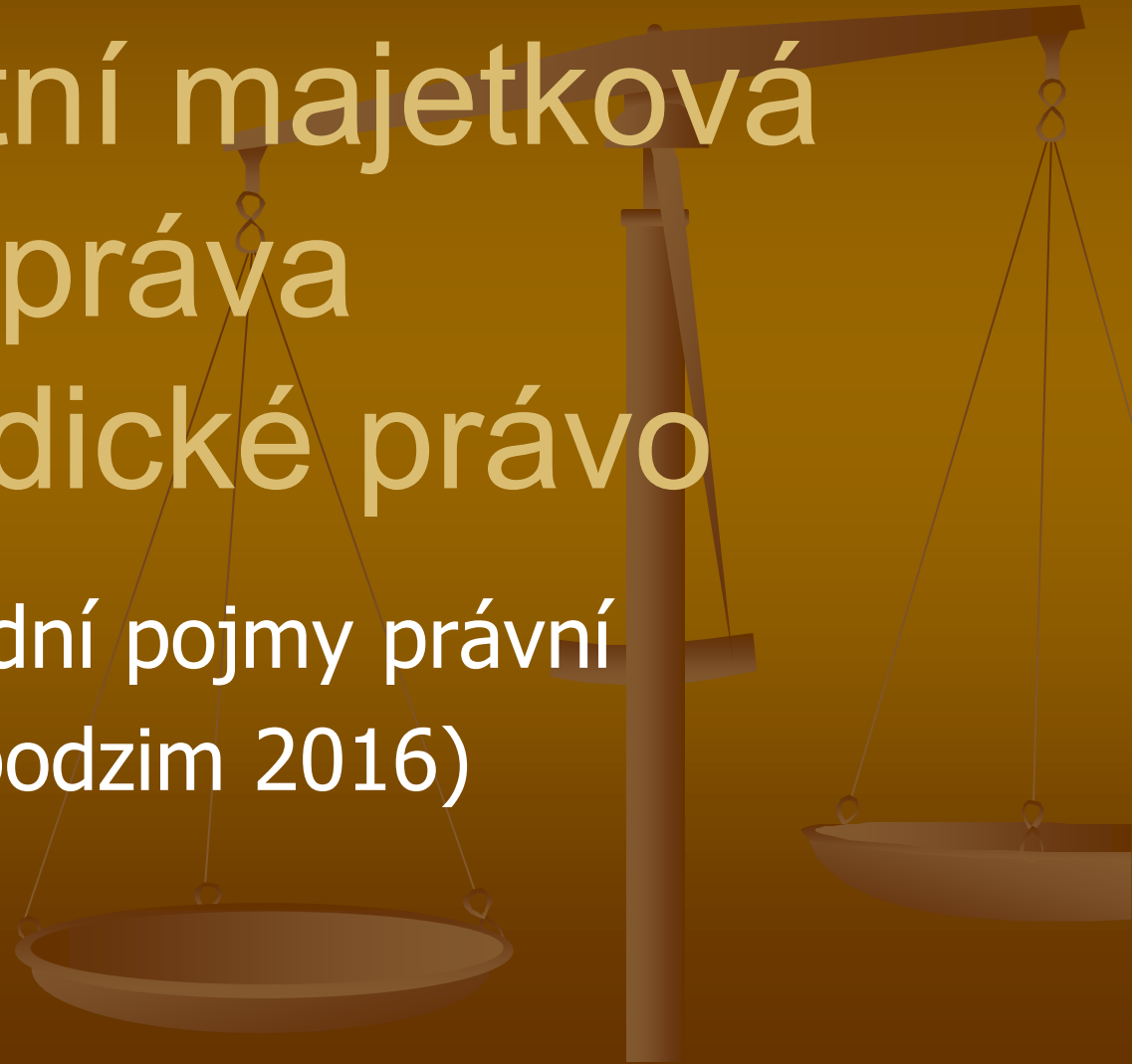

Absolutní majetková práva

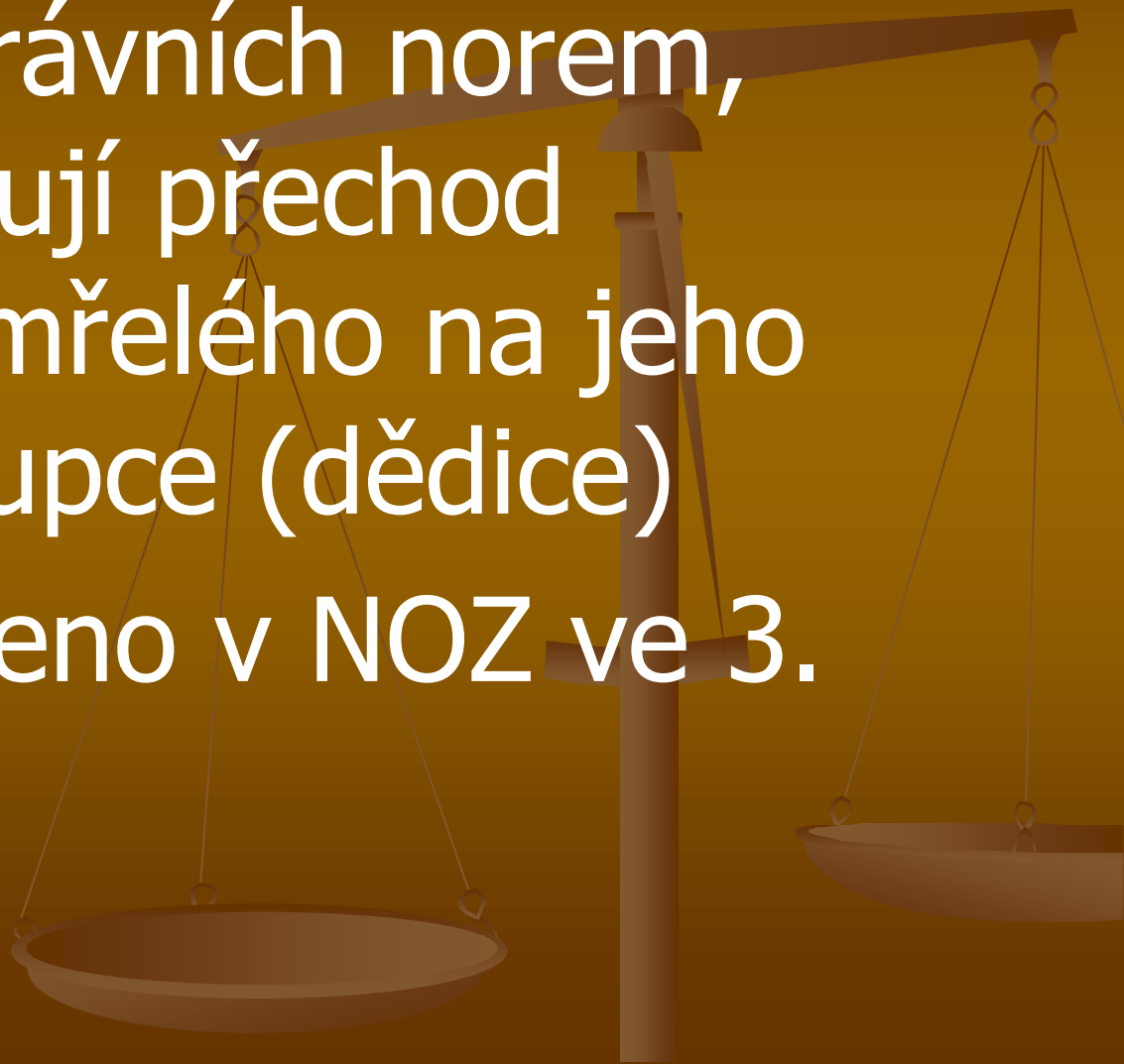
II. Dědické právo

Základní pojmy právní
(podzim 2016)

Dědické právo - definice

- = souhrn právních norem, které upravují přechod majetku zemřelého na jeho právní nástupce (dědice)
- Dnes upraveno v NOZ ve 3. části

Účel a právní povaha

- **Absolutní subjektivní majetkové právo**
(oprávnění) **člověka nebo právnické osoby**
(= dědice) na dědictví
- ✓ **působí vůči všem** (*erga omnes*)
- **Účelem všeobecné právní nástupnictví**
dědice do majetkových práv a závazků
zemřelého

Dědické právo

- *je právo na pozůstalost nebo na poměrný podíl z ní. Dědictví náleží dědici a pozůstalost ve vztahu k dědici je dědictvím.*
- Dědí se na základě dědické smlouvy, ze závěti nebo ze zákona = **tzv. dědické tituly:**

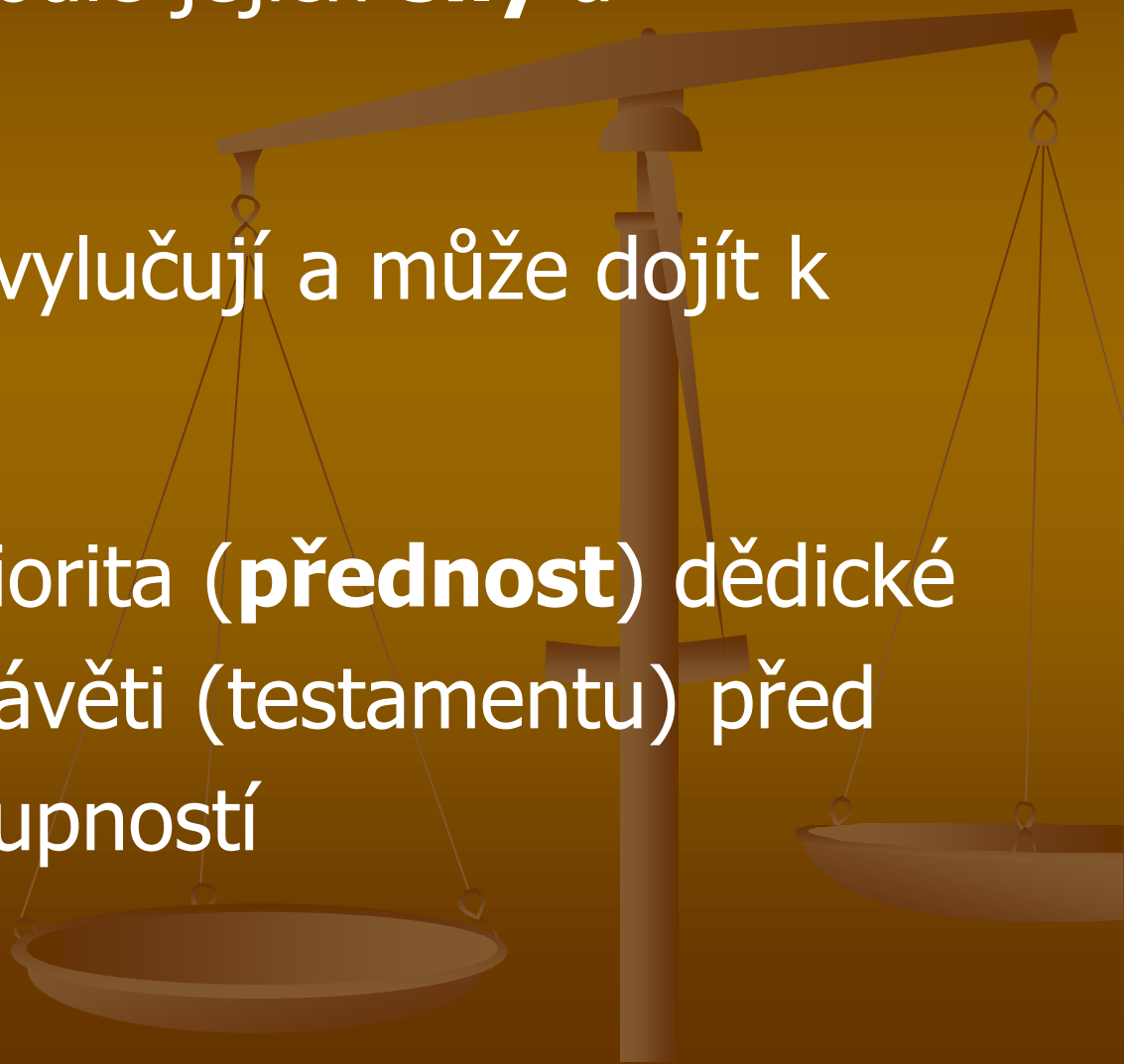
Dědická smlouva

Ze zákona

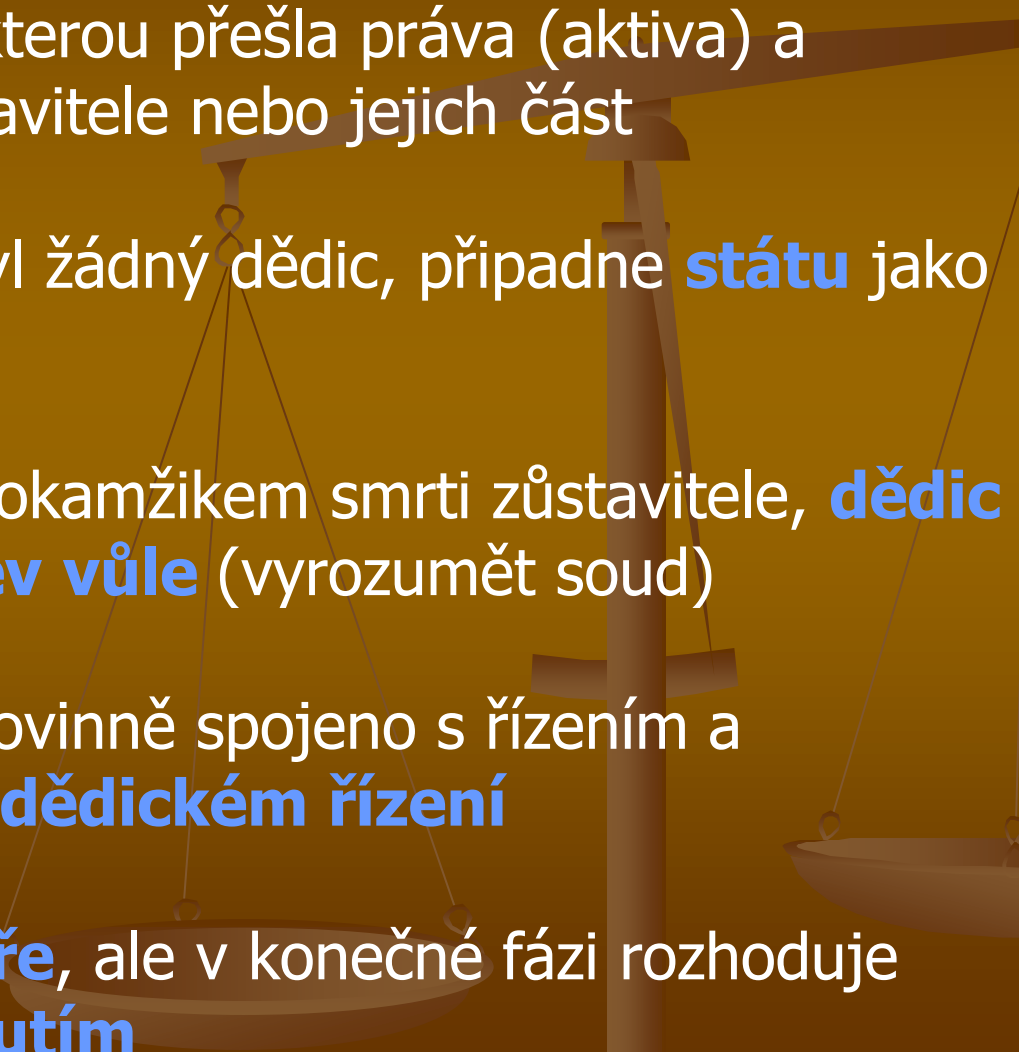
Závěť

Dědické tituly

- jsou seřazeny podle jejich **síly** a **přednosti**,
- navzájem se nevyklučují a může dojít k jejich **spojení**,
- je stanovena priorita (**přednost**) dědické smlouvy nebo závěti (testamentu) před zákonnou posloupností

Základní pojmy

- **dědic** je subjekt práva, fyzická (nasciturus) nebo právnická osoba, na kterou přešla práva (aktiva) a závazky (pasiva) zůstavitele nebo jejich část
  - dědictví, které nenabyl žádný dědic, připadne **státu** jako **odúmrt'**
  - dědické právo vzniká okamžikem smrti zůstavitele, **dědic nemusí učinit projev vůle** (vyrozumět soud)
  - **nabytí dědictví** je povinně spojeno s řízením a rozhodnutím soudu v **dědickém řízení**
  - řízení probíhá u **notáře**, ale v konečné fázi rozhoduje **soud** svým **rozhodnutím**
-

Předpoklady

■ Smrt zůstavitele

■ existence pozůstalosti (dědictví)

■ způsobilý dědic

- Z dědického práva je vyloučen, kdo se dopustil činu povahy úmyslného trestného činu proti zůstaviteli, jeho předku, potomku nebo manželu nebo zavrženíhodného činu proti zůstavitelově poslední vůli, zejména tím, že zůstavitele k projevu poslední vůle donutil nebo lstivě svedl, projev poslední vůle zůstaviteli překazil nebo jeho poslední pořízení zatajil, zfalšoval, podvrhl nebo úmyslně zničil, ledaže mu zůstavitel tento čin výslovně prominul.

■ právní důvod dědění

- ze zákona
- ze závěti
- na základě dědické smlouvy,

Dědictví, jehož nenabude žádný dědic, připadne státu.

■ dědictví nebylo odmítnuto

- Dědictví lze odmítnout výslovným prohlášením vůči soudu do 1 měsíce ode dne, kdy soud dědice vyznamenal o jeho právu odmítnout dědictví a o následcích odmítnutí
- Uplynutím lhůty k odmítnutí dědictví právo odmítnout dědictví zaniká.

■ Nebo se dědic nevzdal dědictví ve prospěch druhého dědice

Dědická nezpůsobilost

z dědického práva **je vyloučen:**

- ten, kdo se dopustil úmyslného **trestného činu** proti zůstaviteli, jeho předku, potomku nebo manželu,
- **zavrženíhodného činu** proti zůstavitelově **poslední vůli** (lze odpustit),
- zákonný dědic **manžel**, pokud se dopustil **domácího násilí**,
- zákonný dědic **rodič**, pokud byl **zbaven** rodičovské povinnosti, nebo rodičovské povinnosti **zanedbával**

Zřeknutí se dědického práva

- **dědic** se může dědické práva **zřici předem**, a to **veřejnou listinou**, kterou sepíše se zůstavitelem ještě za jeho **života**
- zřeknutí má působnost i na **potomky** dědice
- může se zřici celého dědictví, nebo jen jeho **části**.

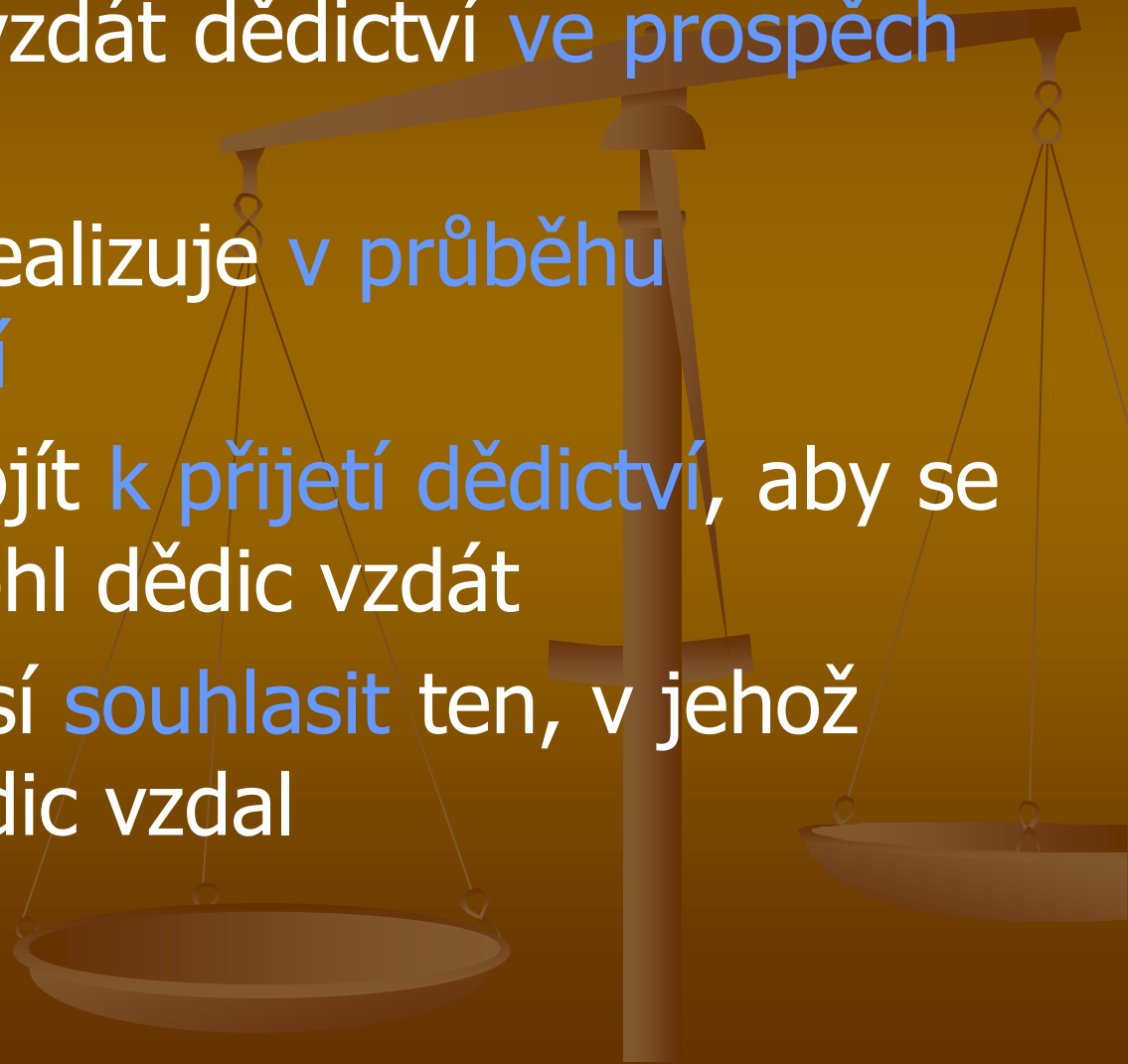
Např.: dědic za života zůstavitele dostal byt, jeho sourozenec nic, lze se dohodnout na zřeknutí dědictví ve prospěch tohoto sourozence.

Odmítnutí dědictví

- dědic má právo **po smrti zůstavitele** dědictví **odmítnout**, ovšem jen tehdy, pokud to není dědickou smlouvou **vyloučeno**
- pokud dědic odmítne dědictví, hledí se na něho, jako by dědictví nikdy **nenabyl**
- dědictví se odmítá výslovným **prohlášením vůči soudu**, a to do jednoho měsíce po vyrozumění od soudu
- odmítnutí se týká **celého** dědictví, *např. odmítnutí dědictví z důvodu vysokých dluhů zůstavitele*

Vzdání se dědictví

- dědic se může vzdát dědictví ve prospěch druhého dědice
- Toto právo se realizuje v průběhu dědického řízení
- nejprve musí dojít k přijetí dědictví, aby se ho následně mohl dědic vzdát
- Se vzdáním musí souhlasit ten, v jehož prospěch se dědic vzdal

Úřední ingerence

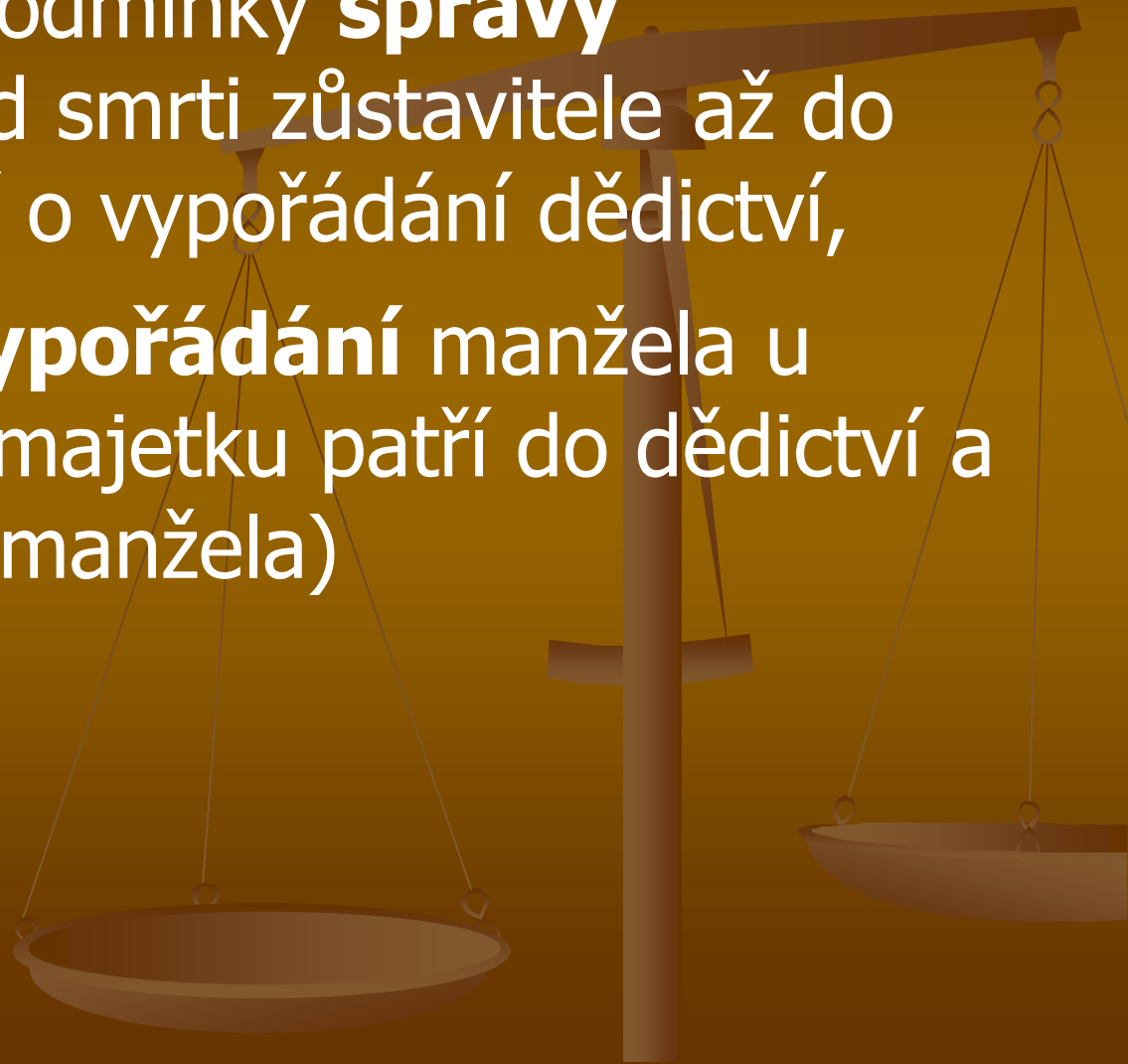
- Řízení o dědictví se zahajuje i bez návrhu, jakmile se soud (okresní, obvodní v místě posledního trvalého bydliště zůstavitele) dozví o úmrtí FO nebo o jejím prohlášení za mrtvou
- Soud pověří notáře, aby jako **soudní komisař** provedl úkony v řízení o dědictví
- **příslušnost soudu** se řídí místem, kde měl zůstavitel poslední bydliště, nebo místem, kde se nachází jeho majetek,

Přechod pozůstalosti na dědice

- úkolem notáře je **zjistit, kdo by mohl být dědicem** zemřelé osoby, a **zjistit majetek a dluhy** zůstavitele
- cílem dědické řízení je **rozhodnutí o potvrzení nabytí dědictví** osobě, jejíž dědictví bylo prokázáno (jeden dědic), nebo **schválení dohody** u více dědiců,
- pokud **není** u více dědiců **dohoda**, soud vyzve jednoho z účastníků, aby uplatnil **žalobu**

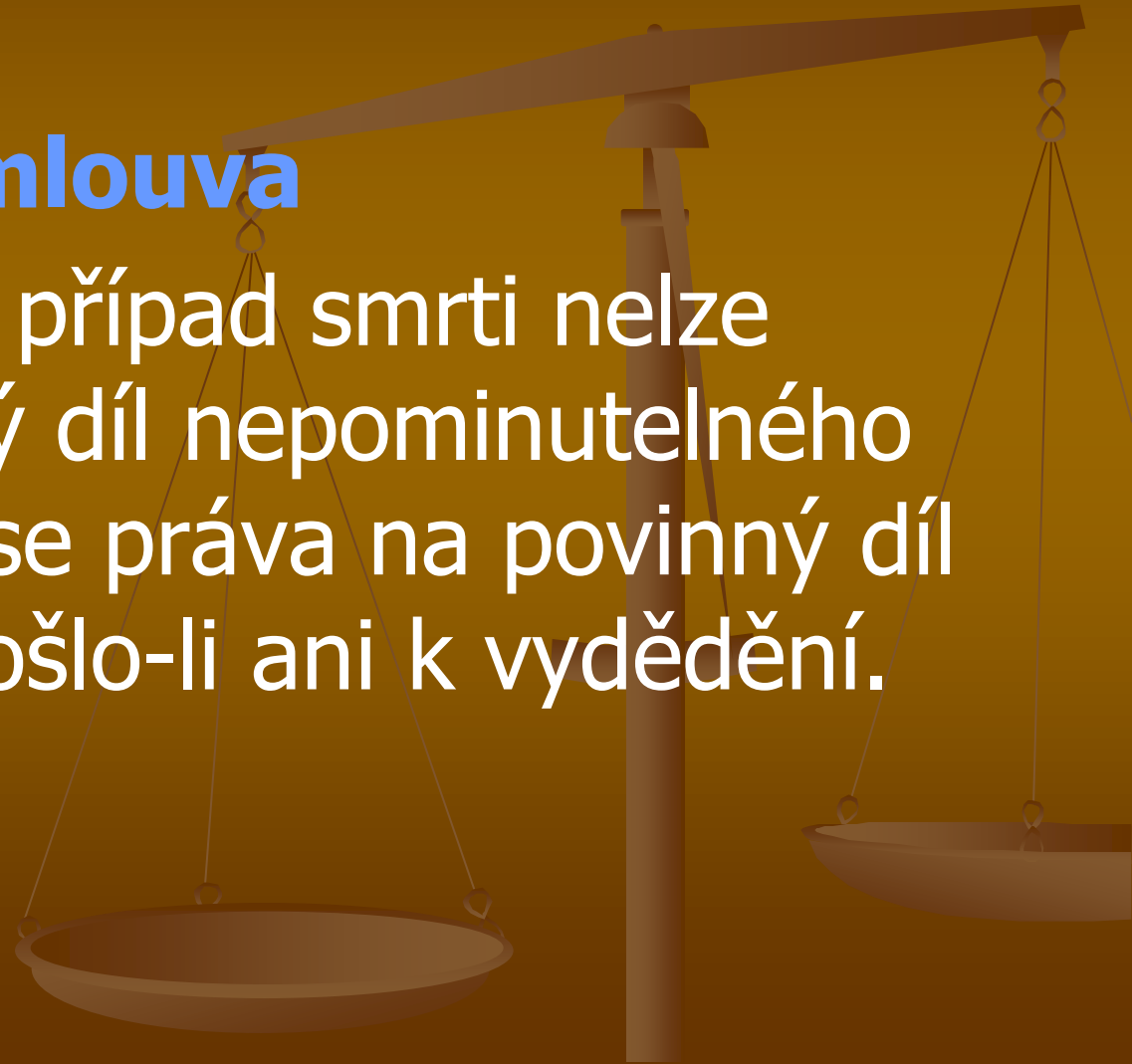
Přechod pozůstalosti na dědice

- soud také určí podmínky **správy pozůstalosti** od smrti zůstavitele až do doby rozhodnutí o vypořádání dědictví,
- soud provede **vypořádání** manžela u **SJM** (určí, co z majetku patří do dědictví a co je majetkem manžela)

Pořízení pro případ smrti

- **Závěť**
- **Dědická smlouva**
- Pořízením pro případ smrti nelze zkrátit povinný díl nepominutelného dědice, který se práva na povinný díl nezřekl a nedošlo-li ani k vydědění.

Odkaz

- Odkazem se odkazovníku zřizuje pohledávka na vydání určité věci (např. psa), popřípadě jedné či několika věcí určitého druhu, nebo na zřízení určitého práva (např. starat se o psa).
- **Odkazovník není dědicem, tzn. nepřecházejí na něj dluhy zůstavitele!**
- **dědic musí** pohledávku odkazovníkovi **vydat**
- Odkaz lze zřídit v závěti nebo dědické smlouvě

Dědění ze závěti

- **Závěť**: odvolatelný projev vůle, kterým zůstavitel pro případ své smrti osobně zůstavuje jedné či více osobám alespoň podíl na pozůstalosti, případně i odkaz.
- Není-li zřejmé, kdy byla pořízena a pořídili-li zůstavitel více závětí, které si odporují nebo závisí-li jinak právní účinky závěti na určení doby jejího pořízení, je závěť neplatná.

Dědění ze závěti

- právní účinky závěti nastávají až po smrti zůstavitele, zůstavitel **ji může za života změnit**
- závěť může obsahovat **dědickou substituci**, tzn. může určit **náhradníka** dědice, nebo **svěřenecké nástupnictví** (například dědictví přechází po smrti dědice na dědice následného).

Závěť

- **Soukromou listinou - holografní (vlastnoruční)**
  - celá sepsána rukou pořizovatele, datum, podpis
- **Soukromou listinou - allografní**
  - jinak (strojem, PC, cizí rukou...), vlastnoručně podepsána, v době podpisu přítomni 2 svědci, rovněž se podepisují. Zpřísněno pro pořizovatele, který nemůže číst nebo psát.
  - Omezení pro svědky: dědicové nebo odkazovníci
- **Veřejnou listinou**
  - notářský zápis o závěti
- **Omezení způsobilosti:**
  - Nezletilí - 15 let: forma veřejné listiny
  - Omezení způsobilosti: vždy forma veřejné listiny
  - Chorobná závislost - jakákoliv forma – jen 1/2 majetku, druhá polovina majetku – dědictví ze zákona

Další možnosti v závěti

- Možnost vedlejší doložky v závěti
  - **podmínka nebo doložení času nebo příkaz**
    - Ne šikanózně, jen k zřejmému obtěžování dědice nebo odkazovníka ze zjevné zůstavitelovy svévole,
    - Ne když zjevně odporuje veřejnému pořádku nebo je nesrozumitelná.
    - Ne když ukládá dědici nebo odkazovníku, aby uzavřel či neuzavřel manželství, popřípadě aby v manželství setrval, anebo aby manželství zrušil.
    - Zůstavitel však může zřídit někomu právo na dobu, než uzavře manželství.
  - Možnost určení správce pozůstalosti nebo vykonavatele závěti

Zrušení závěti

- závětí novou
- odvoláním závěti
- zničením listiny

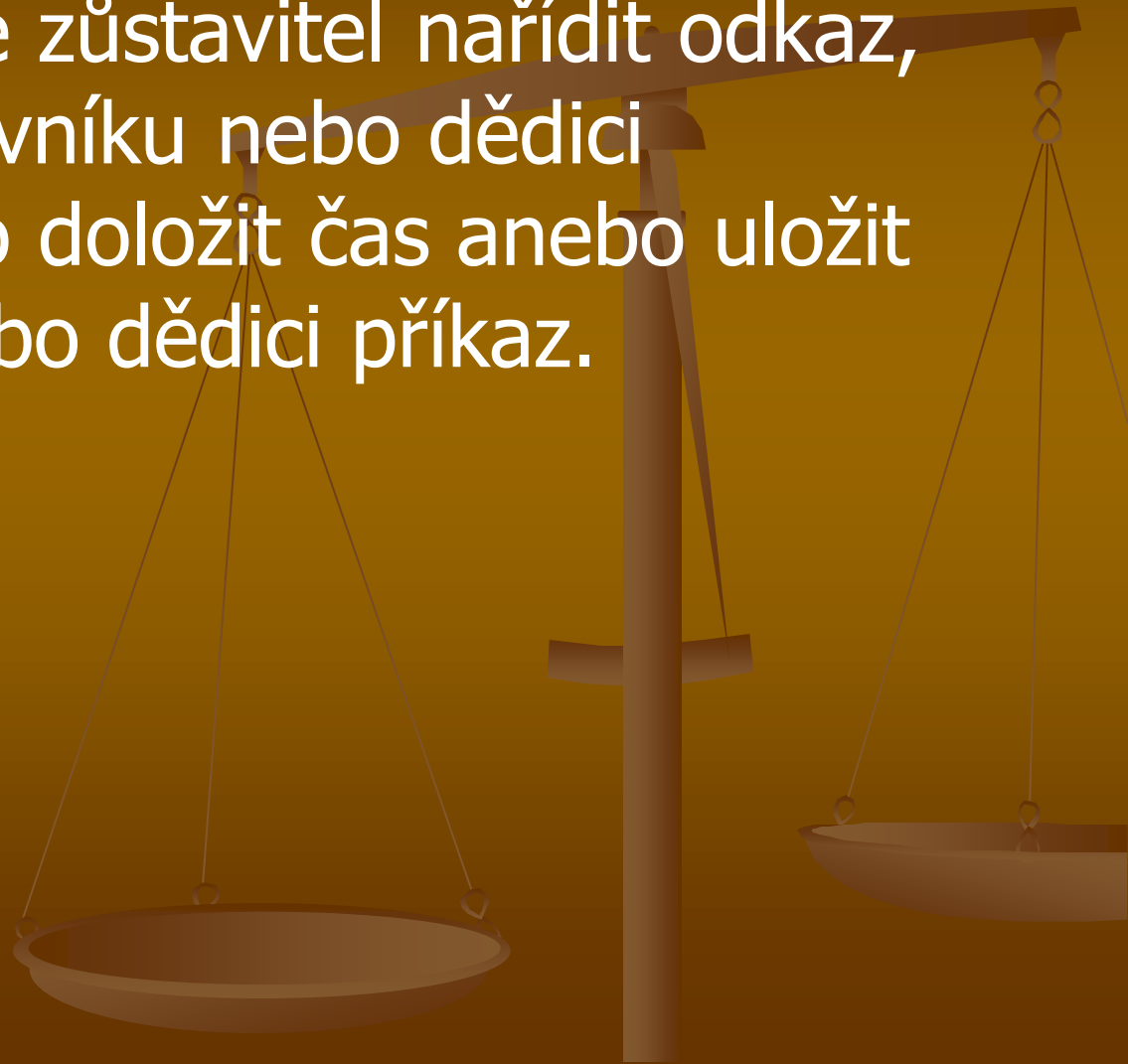

Dědická smlouva

- Dědickou smlouvou povolává zůstavitel druhou smluvní stranu nebo třetí osobu za dědice nebo odkazovníka a druhá strana to přijímá.
- vždy formou **veřejné listiny**
- **jen 3/4 pozůstalosti** – 1/4 musí zůstat volná, aby o ní zůstavitel mohl pořídit podle své zvlášť projevené vůle.
- dědickou smlouvu **nelze** jednostranně **zrušit**,
- dědickou smlouvou můžou být povoláni i **manželé, rozvod** na platnost této smlouvy nemá vliv (lze požádat soud o zrušení smlouvy).

Dovětek (Kodicil)

- Dovětkem může zůstavitel nařídit odkaz, stanovit odkazovníku nebo dědici podmínku, nebo doložit čas anebo uložit odkazovníku nebo dědici příkaz.

Nepominutelní dědicové

- Nepominutelnými dědici jsou **děti** zůstavitele a nedědí-li, pak jsou jimi jejich **potomci**
- **nezletilým potomkům** se musí dostat aspoň tolik, kolik činí $\frac{3}{4}$ jejich zákonného dědického podílu
- **zletilým potomkům** aspoň tolik, kolik činí $\frac{1}{4}$ jejich zákonného dědického podílu
  - Pokud závěť tomu odporuje, k nařízení zůstavitele, která omezují povinný díl, se **nepřihlíží**

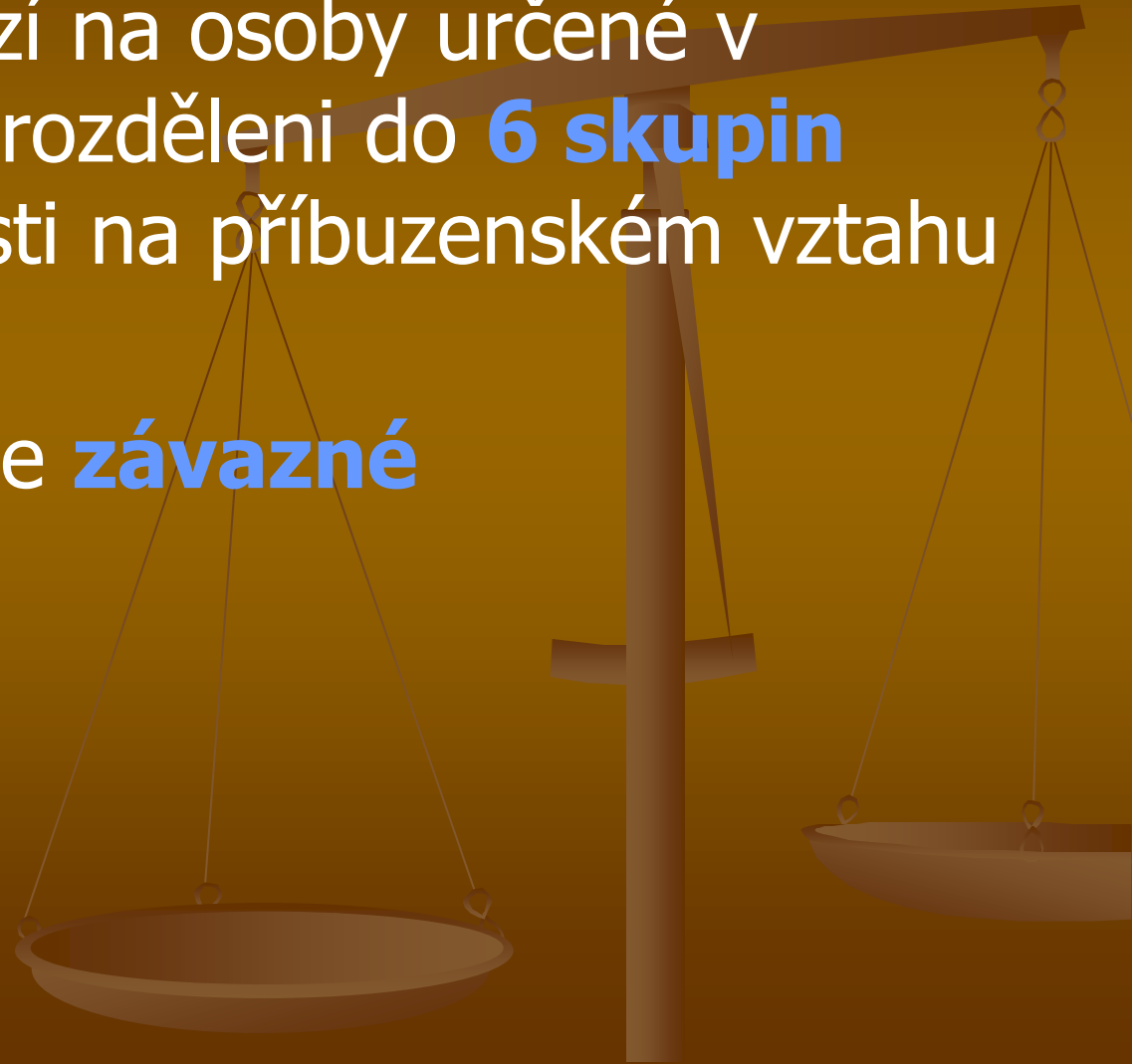
Vydědění

■ Jen ze zákonných důvodů:

- neposkytl potřebnou pomoc v nouzi
  - o zůstavitele trvale neprojevuje opravdový zájem, který by projevovat měl
  - byl odsouzen pro úmyslný trestný čin za okolností svědčících o jeho zvrhlé povaze
  - trvale vede nezřízený život
- Formální náležitosti shodné se závětí, musí být uveden **důvod vydědění**

Dědění ze zákona

- Dědictví přechází na osoby určené v zákoně. Ti jsou rozděleni do **6 skupin (tříd)** v závislosti na příbuzenském vztahu k zůstaviteli
- **Pořadí** skupin je **závazné**

Dědění ze zákona

■ I. třída:

■ **zůstavitelovy děti a manžel**

■ každý z nich stejným dílem.

■ Nedědí-li některé dítě, nabývají jeho dědického podílu stejným dílem jeho děti. Jestliže nedědí ani tyto děti nebo některé z nich, dědí stejným dílem jejich potomci.

■ II. třída

■ **manžel, zůstavitelovi rodiče a dále ti, kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a kteří z tohoto důvodu pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele.**

■ Dědici druhé skupiny dědí stejným dílem, manžel však vždy nejméně polovinu dědictví.

■ III. třída

- Nedědí-li manžel ani žádný z rodičů, dědí stejným dílem **zůstavitelovi sourozenci a ti, kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a kteří z tohoto důvodu pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele.** Nedědí-li některý ze sourozenců zůstavitele, nabývají jeho dědického podílu stejným dílem jeho děti.

■ IV. třída

- Nedědí-li žádný dědic ve třetí skupině, dědí stejným dílem **prarodiče zůstavitele.**

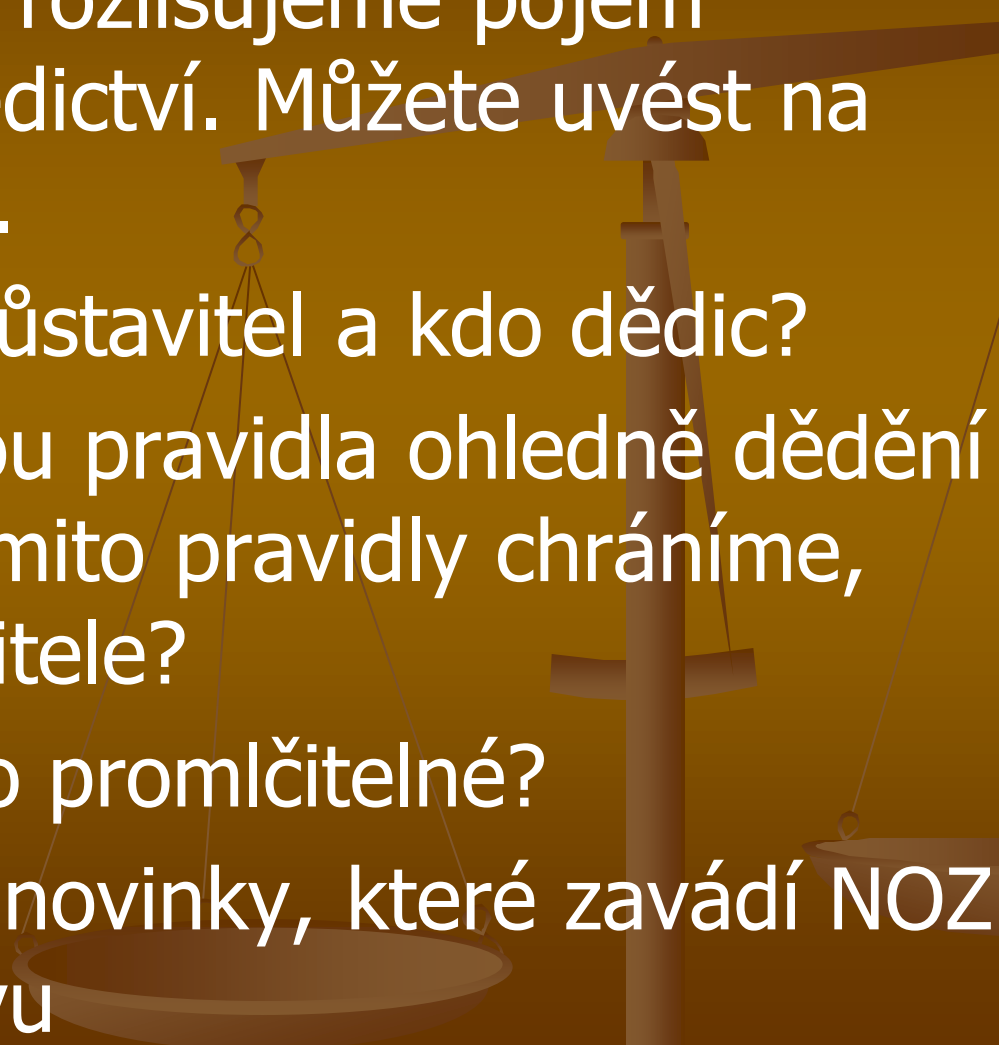
■ V.třída

- Nedědí-li žádný z dědiců čtvrté třídy, dědí v páté třídě jen **prarodiče rodičů zůstavitele**. Prarodičům zůstavitelova otce připadá polovina dědictví, prarodičům zůstavitelovy matky druhá polovina. Obě dvojice prarodičů se dělí rovným dílem o polovinu, která na ně připadá.
- Nedědí-li jednotlivý člen dvojice, případně uvolněná osmina druhému členu. Nedědí-li dvojice, případně tato čtvrtina druhé dvojici téže strany. Nedědí-li ani jedna dvojice téže strany, připadá dědictví dvojicím druhé strany ve stejném poměru, v jakém se dělí o polovinu dědictví, která jim připadá přímo.

■ VI. třída

- Nedědí-li žádný z dědiců páté třídy, dědí v šesté třídě **děti dětí sourozenců zůstavitele a děti prarodičů zůstavitele**, každý stejným dílem. Nedědí-li některé z dětí prarodičů zůstavitele, dědí jeho děti.
- Dědictví, jehož nenabude žádný dědic, připadne státu = **odúmrt'**

Otázky k zamyšlení

- Vysvětlete, proč rozlišujeme pojem pozůstalost a dědictví. Můžete uvést na příkladu z praxe.
  - Kdo se nazývá zůstavitel a kdo dědic?
  - Uveďte, jaká jsou pravidla ohledně dědění dluhů a koho těmito pravidly chráníme, dědice nebo věřitele?
  - Je dědické právo promlčitelné?
  - Uveďte některé novinky, které zavádí NOZ v dědickém právu
-

Otázky k zamyšlení

- Proč mají jednotlivé dědické podíly přednost před druhými (výhody a nevýhody)?
- Uveďte, jakým způsobem lze sepsat závěť.
- Určete, kdo jsou nepominutelní dědicové ve vaší rodině a jaký to má praktický význam.

